

РЕСУРСИ БАНКУ: СУТНІСТЬ ТА ЗМІСТ

Анотація. Розглянуто та узагальнено існуючі підходи до визначення поняття "ресурси банку" та запропоновано розуміння його як сукупності коштів банку, що знаходяться в його розпорядженні та використовуються для кредитних, інвестиційних та інших активних операцій.

Аннотация. Рассмотрены и обобщены существующие подходы к определению понятия "ресурсы банка" и предложено понимание его как совокупности средств банка, которые находятся в его распоряжении и используются для кредитных, инвестиционных и других активных операций.

Annotation. The existent going near determination of concept "Resources of bank" was considered and generalized and it is suggested to understand him as an aggregate of facilities of bank, which are in his order and used for a credit, investment and other active operations.

Ключові слова: банк, ресурси банку, ресурсний потенціал банку.

Реформування економічної системи України неможливе без сталого розвитку її фінансового сектору, у якому значна роль відводиться системі банків. Це обумовлено тим, що саме банки в умовах ринку є одним із найважливіших елементів структури економіки щодо організації руху грошових і капітальних ресурсів. Утім, останні роки є періодом значних змін у процесі формування та перерозподілу фінансових ресурсів, зростання обсягів банківського обслуговування внутрішньогосподарських і зовнішньоекономічних зв'язків. Поряд із цим прийоми та методи банківської діяльності ускладнюються і набувають нових рис, з'являються нові види операцій та послуг. Тому, незважаючи на певний позитивний досвід роботи, накопичений у банківській сфері, продовжують залишатися невирішеними багато питань функціонування банківського сектору. Перш за все це стосується формування певної ресурсної бази банківських установ, що пов'язано із залученням від юридичних та фізичних осіб коштів та ефективним їх розміщенням. Зміцнення ресурсного потенціалу банків є однією з передумов поживлення інвестиційної активності. В економічній літературі існують різні трактування сутності банківських ресурсів, що пояснюється поступовим пізнанням цієї категорії, різним рівнем розвитку її наукових досліджень в окремих країнах, зосередженням уваги деяких дослідників на окремих аспектах формування банківських ресурсів, різною метою використання цього поняття в теоретичній та практичній діяльності.

Наукові дослідження теоретичних і практичних аспектів управління ресурсним потенціалом банку знайшли відображення в працях таких економістів: Капран В. І., Кривченко М. С., Коваленко О. К., Омельченко С. І. [1], Дзюблюка О. В. [2], Снігурської Л. П. [3], Міщенко В. І., Слав'янської Н. Г. [4], Мороз А. М., Савлука М. І., Пуховкіної М. Ф. [5] та інших.

Вивчення й аналіз опублікованих з цього питання робіт дозволили зробити висновок про те, що значна частка завдань стосовно забезпечення банківських установ необхідним обсягом ресурсів залишається недостатньо розробленою як у науковому, так і в організаційно-практичному аспектах. Таким чином, подальше поглиблення теоретичних і методичних досліджень пов'язано з необхідністю визначення сутності поняття "ресурси банку".

Метою дослідження є теоретичне обґрунтування сутнісних ознак поняття "ресурси банку". Досягнення зазначеної мети обумовлює необхідність вирішення таких завдань: критично проаналізувати існуючі підходи до визначення ресурсів банку, визначити їх особливості в сучасних умовах.

З позиції характеристики ресурсів банківської системи держави можна визначити, що це грошові кошти банків, накопичені в процесі розподілу та перерозподілу валового внутрішнього продукту, акумульовані в цільових джерелах, перетворені у відповідну матеріальну форму та/або призначені для здійснення банківської діяльності [6, с. 86].

При розгляді діяльності банків, як показав аналіз праць вчених, найбільш поширеним є використання термінів "банківські ресурси", "ресурси комерційного банку" та "ресурсний потенціал" (таблиця). Але існує багато розбіжностей у визначенні цих понять.

Таблиця

Визначення сутності поняття "ресурси банку"

Категорія	Сутність	Літературне джерело
1	2	3
Банківські ресурси	Сукупність коштів, які знаходяться в розпорядженні банків та використовуються ними для проведення активних операцій	[1, с. 26]

Ресурси комерційного банку	Сукупність грошових коштів, які перебувають у розпорядженні банку і використовуються ним для здійснення кредитних, інвестиційних та інших активних операцій	[2, с. 81]
Банківські ресурси	Сукупність грошових коштів, що перебувають у розпорядженні банків і використовуються ними для здійснення активних та інших операцій	[3, с. 30]
Банківські ресурси, ресурси комерційного банку	Сукупність зобов'язань та капіталу, що належать постачальникам коштів, які знаходяться у розпорядженні банку і використовуються ним для виконання своїх операцій	[4, с. 128]
Ресурсний потенціал	Сукупність усіх фінансових коштів банку, що перебувають у його безпосередньому розпорядженні, і коштів, які можуть бути потенційно залучені банком унаслідок проведення ефективної банківської діяльності або прирощені чи втрачені в разі проведення активних операцій	[5, с. 145]

Закінчення таблиці

1	2	3
Ресурсний потенціал	З погляду юридичної належності або джерел формування ресурси комерційного банку – це сукупність власних, залучених та позичкових коштів банку, що перебувають у безпосередньому його розпорядженні і використовуються на його розсуд для здійснення банківської діяльності. Банківські ресурси – це реальні фінансові ресурси, ресурсний потенціал комерційного банку – це реальні (які можна або приростити, або втратити) і потенційно можливі фінансові ресурси банку	[6, с. 89]
Банківські ресурси	Сукупність коштів, що знаходяться у розпорядженні банків і використовуються ними для кредитних, інвестиційних та інших активних операцій. Діляться на власні та залучені	[7, с. 80]
Ресурси банку	Поняття "ресурс" (від франц. <i>resource</i> – грошові кошти, цінності, запаси, можливості, джерела доходів) трактується не лише як "засоби" і "запаси", але й як "можливості"	[8, с. 432]

Виходячи з даних, що наведені в таблиці, можна зробити такі висновки:

- 1) при визначенні терміна "ресурси банку" необхідно керуватися спеціалізацією конкретного банку, тобто при характеристиці діяльності банків з формування ресурсів доцільно вживати термін "ресурси банку";
- 2) ресурси банку за своєю суттю є фінансовими ресурсами;
- 3) відмінність у поняттях "ресурси банку" і "ресурсний потенціал" полягає в тимчасовому характері управління фінансовими ресурсами.

Таким чином, у результаті дослідження сутності поняття "ресурси банку" можна зробити висновок, що це поняття слід розглядати як сукупність коштів банку, що знаходяться в його розпорядженні та використовуються для кредитних, інвестиційних та інших активних операцій [6, с. 86–89].

Подальші дослідження можуть бути пов'язані з обґрунтуванням характеристик оперативного та стратегічного контролінгу, основних елементів системи контролінгу, її інструментів та методичного забезпечення якісно-кількісного аналізу діяльності підприємства.

Наук. керівн. Азізова К. М.

Література: 1. Банківські операції : навчальний посібник / В. І. Капран, М. С. Кривченко, О. К. Коваленко та ін. – К. : Центр навчальної літератури, 2009. – 208 с. 2. Банківські операції : підручник / за ред. д.е.н., проф. О. В. Дзюблюка. – Тернопіль : Вид. ТНЕУ "Економічна думка", 2009. – 696 с. 3. Снігурська Л. П. Банківські операції і послуги : навчальний посібник / Л. П. Снігурська. – К. : МАУП, 2009. – 456 с. 4. Банківські операції : підручник / за ред. В. І. Міщенко, Н. Г. Слав'янської. – К. : Знання, 2007. – 727 с. 5. Банківські операції : підручник / за ред. А. М. Мороз, М. І. Савлук, М. Ф. Пуховкіна та ін. – К. : КНЕУ, 2008. – 608 с. 6. Спіфанов А. О. Операції комерційних банків : навчальний посібник / А. О. Спіфанов, Н. Г. Маслак. – Суми : ВТД "Університетська книга", 2007. – 523 с. 7. Гончаров С. М. Тлумачний словник економіста / С. М. Гончаров, Н. Б. Кушнір. – Рівне : НУВГП, 2010. – 264 с. 8. Современный словарь иностранных слов / Л. М. Баш, А. В. Боброва, Г. Л. Вечеслова и др. – М. : Цитадель-трейд, 2011. – 529 с.